

מסורת הש"ס

^[א] [נעיל פתח:] (א) [לאשתי וצני], (א) [שבת יג. וס"ג], (ד) [נעיל לג. וס"ג], (ה) מעשרות פ"ב [מ"ו], (ו) [דברים כג], (ז) כ"ל שכר, (ח) כ"ל מדרבנן, (ט) קמ"ל ולא קאי כפ"ל ר"מ, (י) כ"ל כלום].

הגהות הב"ח

^[א] גב' קמיה דרב כהנא אמר לי דלמא בעשין בסעודתן דענדו ואכלו ורב אפ"ה ניחא:

הגהות הגר"א

^[א] [רש"י ד"ה ח"ק ל"ל כו', ג"כ אצל הרא"ש מפרש להיפך וכשיטתו שפסק כמלוה כחכמים וכ"ד הכ"ץ ורמב"ם שהשיטו להי מומרי דרב אפי': [ב] תוב' ד"ה א'. שלא זיכה כו'. ג"כ דלא כרש"י ד"ה לדידיה טור:

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא צב.

ומהלך בעושה מעשה דמי. ואפ"ה אי

לא אכיל: כשהיא פורקת מהיכן אכלה. כל משאה פורקין צנת אחת והולכין: עד שסאה פורקת. צהליכתה אוכלת ממשאוי שעל גבה: ברתג' ואפי' בדינר. ואפי' היא שוה דינר: לא יאכל פועל

יוסף על שניו. לקמן יליף מכנפשך^ו

בשכירותו שמוסר נפשו עליו לעלות צאילן או צמקוס סכנה: ויהא סוסס

אח הפסח בפניו. שימנעו לשוכרו

למלאכתו: גב' אצל מלמדיו. אומרין

לו דרך עצה הוגנת: לא שכרו אלא

לצזור אשכול אחד. אוכלו לאותו

אשכול: ס"ק איה ליה דרב אפי'.

וה"ק פועל אוכל קישות שהיא לצדה

ואין עוד ואפי' היא שוה דינר ואחא

רבי אלעזר למימר צין שהיא לצדה

צין ששכרו לה ולתצרותיה אס שוה

יותר על שכרו לא יאכלנה ואחו רבנן

בתראי למימר יותר על שכרו מותר

הוא לאכול אס שכיר יוס הוא אצל

שכרו להקישות לצדה לית להו דרב

אפי' אפי' לא צזר. שכרו לכל היום

מותר לאכול לאשכול ראשון שצזר:

משום דלינא למיסב לנליו של צעל

פניו. דנימא ליה הכ צרישא והדר

אכיל דאי יהיב תו לא אכיל והמורה

התירה לאכול: אצל כהא דלינא

לקיומי לצסוף. אימא לא זיכתה לו

תורה אלא א"כ נתן: מגילס ספרים.

מגילה טמונה לפי שאסור לכתוב

הלכות וכשהיה שומע דבר חידוש

וירא לשוכחו היה כתבו ומסמיר מן

העין: צציאס כל אדם. ואפי' אינו

שכירו: ס"ק [א] לוס ליה דאיסי. דהא

אוכל פועל קמני ורבנן בתראי אית

להו דאיסי וה"ק וחכמים ממירין

לאכול יותר על שכרו דהא לאו שכיר

נמי אכיל: משלו הוא אוכל. תוספת

שכר הוא שהוספה לו תורה: או

משל שמים. צמתנת גמילות חסדים

כשאר מתנות עניים: סנו. אכילתי

לאשתי וצני: ייצינן להו. כי היכי

דציור ליתן שכרו לכל מי שירצה:

לדידיה וכי ליה רחמנא. צצדקה וכל

זמן דלא מטא לדידיה לא וכי ליה

דלימצה לאשתו וצניו: אצל צוואז.

צתמיה. וכי תוספת מרובה על העיקר:

דמר סבר משלו הוא אוכל. והלכך

לא יאכל יותר על שכרו דאין תוספת

מרובה על העיקר: ומר סבר משל

שמים הוא אוכל. וחי ליה רחמנא:

ואכלנא כנפשך. צצבר שאתה מוסר

נפשך עליו לעלות צצבש ולעלות צאילן

דמוסר נפשו למימה והיינו^ו שכיר: נזיר.

שאסור צענבים: משום לך לך אמרין

ניזרא סחור סחור לכרמא לא סקרצ.

כלומר קנסא הוא דקנסוהי שימנע

עצמו מלהשכיר לענבים: קא נסיב

לה. גמררא קרא דפועל ולעולם^ו רצנן

היא וקרא אסמכתא צעלמא:

לקצות. לייצבן צסדה לעשות קציעות:

הרי

ומהלך בעושה מעשה דמי: ובחמור כשהיא

פורקת: כשהיא פורקת מהיכן אכלה אימא

אעד שתהא פורקת תנינא להא דתנו רבנן

בחמור וגמל אוכלים ממשאוי שעל גביהן

ובלבד שלא ישול בידו ויאכילם: ברתג'י: אוכל

פועל קישות אפילו בדינר כותבת ואפילו

בדינר ר' אלעזר חסמא אומר לא יאכל פועל

יתר על שכרו וחכמים ימתירין האבל מלמדין

את האדם שלא יהא רעבתן ויהא סותם את

הפתח בפניו: גב' חכמים היינו תנא קמא

איכא בינייהו אבל מלמדין לתנא קמא לית

ליה מלמדין לרבנן אית להו מלמדין איבעית

אימא איכא בינייהו ידרב אפי' דאמר רב אפי'

אפילו לא שכרו אלא לבצור אשכול אחד

אוכלו ואמר רב אפי' אפילו לא בצר אלא

אשכול אחד אוכלו וצריכא דאי אשמעינן הקך

קמייתא משום דלא איכא למיתב לכליו של

בעל הבית אבל היכא דאיכא למיתב לכליו

של בעל הבית אימא יליתב ברישא והדר

ליכול ואי אשמעינן בהא דאפשר לקיומי

לבסוף אבל היכא דלא אפשר לקיומי לבסוף

אימא לא צריכא איבעית אימא איכא בינייהו

דרב דאמר רב מצאתי מגילת סתרים בי רבי

חייא וכתוב בה איסי בן יהודה אומר יכי

תבא בכרם רעך בביאת כל אדם הכתוב

מדבר ואמר רב לא שבק איסי חיי לכל בריה

אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה

דרב כהנא^ו דלמא בעושין בסעודתם

דעבדו ואכלו אמר לי אפילו הכי ניחא ליה

לאיניש לאוגר אוגרי וניקטפיה לפרדיסיה ולא

ניתו כולי עלמא ואכלו ליה איבעיא להו פועל

משלו הוא אוכל או ימשל שמים הוא אוכל

למאי נפקא מינה דאמר תנו לאשתי ובני אי

אמרת משלו הוא אוכל יחבינן להו אלא אי

אמרת משל שמים הוא אוכל ילדידיה וכי ליה

רחמנא לאשתו ובניו לא וכי להו רחמנא מאי

תא שמע אוכל פועל קישות ואפילו בדינר

כותבת ואפילו בדינר אי אמרת משלו הוא

אוכל אוגיר בדנקא אכיל צוואז ואלא מאי

משל שמים הוא אוכל סוף סוף אוגיר בדנקא

אכיל צוואז אלא מאי אית לך למימר רחמנא

וכי ליה הכא נמי רחמנא וכי ליה תא שמע

ר' אלעזר חסמא אומר לא יאכל פועל יותר

על שכרו וחכמים מתירין מאי לאו בהא

קמיפלגי דמר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל לא דכולי

עלמא משלו הוא אוכל והכא בכנפשך קמיפלגי מר סבר כנפשך בדבר

שמוסר נפשו עליו ומר סבר כנפשך^ו מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם

חסמת פטור תא שמע נזיר שאמר תנו^ו (לאשתו ובניו) אין שומעין לו ואי

אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו התם^ו משום לך לך אמרין

ניזרא סחור סחור לכרמא לא תקרב תא שמע פועל שאמר תנו לאשתי ובני

אין שומעין לו מאי פועל נזיר והתניא פועל^ו מידי

גבי הדדי תניין תא שמע מגין לפועל שאמר תנו לאשתי ובני שאין שומעין לו שנאמר ואל כלוך לא תתן

וכי תימא הכי נזיר אי הכי משום אל כלוך לא תתן משום לך לך אמרין ניזרא הוא אין הכי

נמי ואיידך דקתני לה בלשון פועל קא נסיב לה קרא דפועל תא שמע^ו השוכר את הפועל לקצות בתאנים

הרי

בבא מציעא צב.

אלא אימא עד שתהא פורקת. דסד"א שאינה אוכלת אלא

כשהיא רואה הגפן צפניה אצל כשאניה רואה שהגפן עליה

או צעגלה אינה אוכלת ואע"ג דטעמא דחסימה לאו משום דחויא

ומנטערת הוא יקמ"ל דלא קאי אדמפני השבת אצידה דמן הדין

אוכלת אלא מילמא צאפי נפשיה הוא:

איבעית אימא דרב איכא

בינייהו. דת"ק שמוכיר

פועל לית ליה דרב ואע"ג דאיסי בן

יהודה איירי צעושין צסעודתן מ"מ

לא מיקרו פועלים כיון שלא מדעת

בעל הבית עושין: אי אמרת משאיו

הוא אוכל יחבינן דהו. דמשעה

ששכרו הוי כאילו התנה עמו ואי

משל שמים הוא אוכל לא יצינן להו

[ב] שלא זיכה לו הכסוב אלא מה שהוא

לועס ואוכל ואין לו כח ליתן י(כולס):

בן נמצא בספרים ישנים וכן נראה

צגרום לא בכנפשך קמפלגי. ואי

לאו כנפשך הוו מודו כ"ע דאוכל

יותר מכדי שכרו דרחמנא זכה ליה

ולא גרסי' דכולי עלמא משלו הוא

אוכל דהא כ"ש דאי משל שמים הוא

אוכל דהוה אכיל יתר מכדי שכרו

אי לאו כנפשך ויש ליישב הגירסא

משום דמעיקרא הוה צעי למיסטא

מת"ק דמשל שמים הוא אוכל ודחה

לו וחזור ופושט מדברי חכמים דסברי

משל שמים כו' וא"כ ת"ק נמי סבר

הכי דצין ת"ק לחכמים לינא אלא הא

דאמנן לעיל והדוחה אומר לעולם

אימא לך משלו הוא אוכל כמו שדמיתי

לך למעלה: ואי אמרת משאיו הוא

אוכל אמאי אין שומעין לו. וא"ת

דמאי פריך הא כיון דהוא אינו יכול

לאכול הוה ליה כחולה שאינו יכול

ליתן להס וי"ל דלא דמי לחולה דחולה

אינו תאצ לפירות שלפניו ולהכי לא

זכי ליה רחמנא אצל נזיר דתאצ זכי

ליה כשאר פועל וא"ת אלא מאי

משל שמים הוא אוכל א"כ אמאי

נקט נזיר וי"ל דאורחא דמילמא נקט

שהנזיר רגיל לומר כן לפי שאינו

אוכל: השוכר את הפועל

צקצות לו בו'. מימה דאס היה רואה

לאכול כך צלא קציצה הימה נגמרה

מלאכתו ולא היה צכלל דייש וצצציל

שחושב הוי צכלל דייש וי"ל דהכא

מיירי צמקוס שגנהא הוא לקצות

תאנים דהשתא צלא מחשבה אלא

צסתמא הוי דבר שלא נגמרה מלאכתו

למעשר ועוד דין הוא שיאכל פועל

ע"י מחשבתו כיון דעל ידי מחשבה

זאת חשיב לא נגמרה מלאכתו לענין

שאוכל ופטור:

על

קמיפלגי דמר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל לא דכולי

עלמא משלו הוא אוכל והכא בכנפשך קמיפלגי מר סבר כנפשך בדבר

שמוסר נפשו עליו ומר סבר כנפשך^ו מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם

חסמת פטור תא שמע נזיר שאמר תנו^ו (לאשתו ובניו) אין שומעין לו ואי

אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו התם^ו משום לך לך אמרין

ניזרא סחור סחור לכרמא לא תקרב תא שמע פועל שאמר תנו לאשתי ובני

אין שומעין לו מאי פועל נזיר והתניא פועל^ו מידי

גבי הדדי תניין תא שמע מגין לפועל שאמר תנו לאשתי ובני שאין שומעין לו שנאמר ואל כלוך לא תתן

וכי תימא הכי נזיר אי הכי משום אל כלוך לא תתן משום לך לך אמרין ניזרא הוא אין הכי

נמי ואיידך דקתני לה בלשון פועל קא נסיב לה קרא דפועל תא שמע^ו השוכר את הפועל לקצות בתאנים

הרי

עין משפט

נר מצוה

פג א ב מיי פייג מהל' שכירות הל' א סמג לאוין קפד טוש"ע ח"מ סי' שלח סעיף א':

פר ג ד ה מיי שס פיי"ב הל' יא סמג עשין לא טוש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ז':

פה ו ז שס צהג"ה: **פו** ח ט י מיי שס הל' יג יד טוש"ע שס סעיף טז:

תורה אור השלם

1 כי תבא בפרס רעך ואבלת עֲבָדֶיךָ כַּנְפֶּשֶׁךָ שְׂבָעָךָ וְאֵל בְּלִיךָ לֹא דַבְּרִים כֹּג כֹּה תתן:

מוסף רש"י

אף פועל אם חסמת. קצת דמים שלא לאכול או בחוקה, פטור. מלאו דלא מחסום (לעיל פח).